

Νά 'ταν τὰ νιᾶτα μιὰ φορά, τὰ γερατεῖα κάμμία,
νὰ γίν' ὁ γέρος νιὸ παιδί, νὰ γίνη παλληκάρι
πολλαχ.
Νὰ βάλουν τοῦ φισάκι μου, νὰ πάνουν 'ς τοῦ παζάρι,
γιὰ νὰ πουλήσουν γιρατεῖα κι ν' ἀγοράσουν νιᾶτα
Θεσσ. (Τίρναβ.)
"Ἡμουνε κράχτης πετεινὸς κ' ἐδὰ 'ς τὰ γερατεῖα μου
νὰ με τζιῶουν οἱ -ῤ-ῥοιθες, δὲ δὸ βαστᾷ ἡ καρδιά μου
Κρήτ. — Ποίημ.
Κι ἀκούγω, ἀκούγω ἀπὸ μακρυὰ, ἀκούγω ἀπὸ τὰ ξένα
τῆς γερατεῖας τοῦ τὸ σκουσμοῦ, τὸ κλάμα τῆς σκλαβιάς τοῦ
Κ.Κρυστάλλ., ἐνθ' ἄν.
Χορταριασμένο στέκεται τὸ ἔρημο σκολειὸ
'Εμάδωσαν οἱ τοῖχοι τοῦ ἀπὸ τὸ γηρατειὸ
'Α.Προβελ., ἐνθ' ἄν. Συνών. γέρα, γεράματα, γερατή-
ρια, γερατίκια, γεροντάματα, γεροντιὰ.

γερατήρια τά, ἀμάρτ. γιρατήρια Κυδων. Λέσβ. γιρα-
τήρια Λέσβ.
'Εκ τοῦ ρ. γεργῶ.
Γερατεῖα, ὁ ἰδ.: Τὸν καταπῆραν τὰ γιρατήρια Λέσβ.
'Σ τὰ γιρατήρια δουν καλάθ' παίρνειν τσι 'ς τοῦν αὐτόθ.

γερατίκια τά, Πελοπν. (Κόκκιν. Παππούλ. Χατζ.)
'Εκ τοῦ οὐσ. γέρατα, δι' ὁ ἰδ. γέρα, καὶ τῆς παραγωγ.
καταλ. -ίκι.
Τὸ γῆρας ἐνθ' ἄν.: Τί νὰ σοῦ κάμη; Εἶναι γερατίκια Παπ-
πούλ. Θὰ δὲ κρατήσω τοῦτο τὸ χωράφι γιὰ τὰ γερατίκια
μου Κόκκιν. || 'Ἀσμ.
Τὰ παλληκάρια τὰ καλὰ ὀγλήγορα γερνᾶνε,
μὰ δὲ γερνᾶνε ἀπὸ δουλειά, εἴτ' ἀπὸ γερατίκια,
γερνᾶν ἀπὸ τίς ἔμορφες κι ἀπὸ τίς μαυρομάτες
Μανιάκ. Συνών. ἐν λ. γέρα.

γεραφέντης ὁ, Γ.Βλαχογιάν., Λόγοι κι ἀντίλογ., 113.
'Εκ τῶν οὐσ. γέρος καὶ ἀφέντης.
Γέρων ἰδιοκτῆτης κτήματος: Καλὰ μὲ εἶπες γεραφέντη
λέγε με. Εἶμαι ὁ ἀφέντης τοῦ περιβολιοῦ κ' εἶμαι καὶ γέρος.

γεργάθι τό, βλ. γυργάθι.

γέργαθος ὁ, βλ. γύργαθος.

γεργερές ὁ, Κρήτ.
Πιθανῶς ἐκ τοῦ Τουρκ. *gırgır* λέξεως ἡχοιμητικῆς ἢ
ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ χωρίου Γέργερα, ἐνθα κατεσκευά-
ζοντο οἱ οὕτω καλούμενοι κώδωνες.
Εἶδος μετρίου μεγέθους κώδωνος ἐξαρτωμένου ἐκ τοῦ
λαιμοῦ τῶν ἀμνῶν: 'Ἀσμ.
Σεῖσε, κουρνέ, τὸ γένι σου, νὰ παίξῃ τὸ κουδούνι
γιὰ νὰ τ' ἀκούσουν οἱ κρινοὶ νὰ παίξουν τὰ σκλαβέρια
γιὰ νὰ τ' ἀκούσουνε τ' ἀρνιά, νὰ παίξουν γεργερέδες
(κουρνὸς=τράγος ἔχων τὸ χρώμα τῆς κορώνης, κεφαλὴν μελα-
νωπὴν καὶ τὸ τρίχωμα φαϊόχρουν σκλαβέρια=εἶδος κώδωνος).

γεργέστημα τό, Κρήτ. (Σητ.)
'Εκ τοῦ ρ. γεργεστεύω.
'Ἡ ἐτοιμασία, προετοιμασία: 'Εκατάλαβὰ το πῶς τὸ γερ-
γέστημα δὲν ἦτονε γιὰ καλὸ δου.

γεργεστεύω Κρήτ. (Σητ.)
'Εκ τοῦ Τουρκ. *yerlestirmek*=διευθετῶ, καθ' ἀπλολο-
γίαν ἀντὶ γεργεστιρεύω.

'Ετοιμάζω, προετοιμάζω: Ξυλῆς σοῦ γεργεστεύουνε,
μόνο μὴ βᾶς.

γερδελάκι τό, Θήρ. γιρδελ-λάτσι Μεγίστ.
'Εκ τοῦ οὐσ. γερδέλι καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -άκι.
Μικρὸς κάδος. Συνών. ἀνασυρταράκι 1) ἀνασυρ-
τάρι, ἐνθα καὶ συνών.

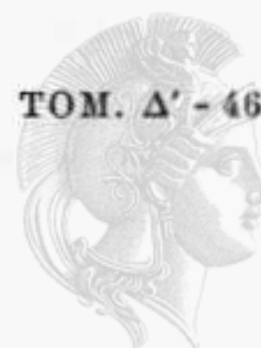
γερδέλι τό, γερδέλι Τσακων. (Χαβουτσ.), *gerdel*
Θράκ. (Μάδου. Σηλυβρ. Σκοπ. Τσακίλ. Τσανδ.) *giırdel*
Θράκ. (Αὐδῆμ.) Προπ. (Μηχαν.) *γκερδέλι* 'Αθῆν. — Λεξ.
Περίδ. Αἰν. Βυζ. Λεγρ. Μπριγκ. Μ. 'Εγκυκλ. Βλαστ. 294
Πρω. Δημητρ. *γκερδέλ* Προπ. ('Αρτάκ.) Σκόπ. *γερδέλι*
Θήρ. Μέγαρ. Προπ. (Μαρμαρ.) 'Υδρ. — Α.Παλάσκ.,
'Ονοματολόγ., 14 Ν.Κοτσοβίλ., 'Εξαρτ. πλοίων, 123 Α.
Σακελλ., 'Εγχειρ. ἀρμενιστ. 23, 564 — Λεξ. Περίδ. Βυζ.
Μπριγκ. Μ. 'Εγκυκλ. Πρω. Δημητρ. *γερδέλ* Προπ. ('Αρ-
τάκ.) *γιρδέλ-λι* Μεγίστ. *γιρδέλ* Σάμ. *γιρδελί* 'Αμοργ.
Εὔβ. (Λίδηψ.) Θήρ. Μύκ. Οἶα, Σχινούσ. *γιρδελ-λι*
'Ηράκλ. *γιρδελ* Σάμ. *γιουρδέλι* 'Α.Παπαδιαμ., Φόνισσ.,
53 Πασχαλ. διηγ. 28 *γιουρδέλ-λι* Τῆλ. *γιουρδέλ* 'Αλόων.
Σάμ. Σκόπ. *γιουρδέλ* Σάμ. *γερτέλλιν* Λυκ. (Λιβύς.)
γερδάλι Λεξ. Βερ., 14 *γαρδέλι* Κωνπλ.

'Εκ τοῦ Τουρκ. *gerdel*=κάδος.
Κάδος κοντὸς καὶ πλατὺς, ξύλινος ἢ μεταλλικὸς ἢ δερμά-
τινος χρησιμοποιούμενος κυρίως πρὸς ἀντλήσιν ὕδατος, ἰδίᾳ
ὑπὸ τῶν ναυτικῶν κατὰ τὸν καθαρισμὸν τοῦ καταστρώματος
τῶν πλοίων πολλαχ.: Πιᾶσε ἓνα γκερδέλι νερὸ 'Αθῆν. Μὲ
τὸ *γιρδελ-λι* ἀνεσύρνανε νερὸ ἀπὸ τὸ πηγάδι 'Ηράκλ. α"Οταν
ὅμως μετ' ὀλίγον ἐχρειάσθη ν' ἀντλήσουν νερὸν ἀπὸ τὸ φρέαρ,
τότε τὸ «γιουρδέλι», ἦτοι τὸ ἀντλήμα τῆς Κρινιῶς, προσέ-
κρουσεν εἰς στερεὸν σῶμα ἐντὸς τοῦ ὕδατος» 'Α.Παπαδιαμ.,
Φόνισσ., 53. Συνών. ἀγκλιά, ἀνασυρτάρι, γερδελιά,
κουβάς, μαστέλο, μπουγέλο, μπουλιός, σαφάκι,
σίγλος. β) 'Αγγεῖον ξύλινον ἢ μετάλλινον χρησιμοποιούμε-
νον διὰ τὸ ἄμελγμα ἐγγάλων ζῶων 'Αθῆν. Θράκ. (Αὐδῆμ.
Σηλυβρ. Τσακίλ.) Κωνπλ. Τσακων. (Χαβουτσ.)—Λεξ. Πρω.
Δημητρ.: 'Επήραμε δύο γκερδέλια γάλα γιὰ τὰ παιδιὰ
'Αθῆν. Πῆρες τὸ *γερδέλ* γιὰ ν' ἀρμέξ'ς Σηλυβρ. Γιόμ'σε
τὸ *γερδέλ* γάλα Τσακίλ. Τόμ' ἀνοιξα τὰ ποδάρια τ'ς νὰ
τ'ν ἀρμέξω, κατούρ'σε μέσ' 'ς τὸ *γερδέλ* αὐτόθ. Συνών.
ἐν λ. ἀρμεγάρι, καρδάρα, καρδάρι. γ) Ξύλινον ἀγ-
γεῖον χρησιμοποιούμενον διὰ τὸ πότισμα τῶν ζῶων. Σχι-
νοῦς.—Λεξ. Βερ., 14.

γερδελιά ἡ, ἀμάρτ. 'ερδελιά Θήρ.
'Εκ τοῦ οὐσ. γερδέλι.
Γερδέλι, ὁ ἰδέ, ἐνθα καὶ συνών.

γέρι τό, Πόντ. (Τραπ.) — Λεξ. Μ. 'Εγκυκλ. Πρω. Δη-
μητρ. *γερίν* Πόντ. (Κερασ. Τραπ. Χαλδ.) *γερί* 'Ιων.
(Κάτω Παναγ.) Πόντ. ('Ινέπ.)
'Εκ τοῦ Τουρκ. *yer*=τόπος, γῆ, θέσις.
1) 'Ἡ θέσις, τὸ μέρος Πόντ. (Τραπ.): Μὴ λαταρίης ἀς 'σὸ
γέρι σ' (=μὴ κινηθῇς ἀπὸ τὴν θέσιν σου) 2) Διαμέρισμα
μάνδρας, ὅπου μένουν τὰ μικρὰ ζῶα Πόντ. (Κερασ. Τραπ.
Χαλδ.) β) Θύρα φράκτου αὐτόθι. 3) Παρὰ τοῖς ναυτικοῖς,
τόπος ἀλίμενος Λεξ. Μ. 'Εγκυκλ. Πρω. Δημητρ. 4) Τόπος
ὑπὴνεμος 'Ιων. (Κάτω Παναγ.)

γέρικα ἐπίρρ. σύνθηθ.
'Εκ τοῦ ἐπιθ. γέρικος.

Κατὰ τρόπον προσιδιάζοντα ἢ ἀρμόζοντα εἰς γέροντας: Περπατάει γέρικα.

γέρικος ἐπίθ. κοιν. καὶ Πόντ. (Ἀμισ. Κερασ.) γέρ'κος Θράκ. Πάρ. (Λεῦκ.) γέρ'κους κοιν. βορ. ἰδιωμ. καὶ Τσακων. (Χαβουτσ.) ἔρικος Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Θηλ. γέρικια Σίκιν. Σῦρ.

Ἐκ τοῦ οὗς. γέρος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ικος.

1) Ὁ ἡλικιωμένος, ὁ γηραιός κοιν. καὶ Πόντ. (Ἀμισ. Κερασ.) Τσακων. (Χαβουτσ.): Γέρικος τράγος-πλάτανος, γέρικη φοράδα, γέρικο ἄλογο κοιν. Γέρικος ἄνθρωπος εἶσαι καὶ μεγάλο δὲν ἤβαλες Κρήτ. (Ἀνατολ.) Ἐπῆρε μὴ γυναικα λίγα λίγα γέρικη (=ὀλίγον ἡλικιωμένην) Κρήτ. (Κίσ.) Γλύτωσαν τὰ πρόβατα ἀπ' τὸ γέρικο τὸ σκυλλὶ Ἡπ. (Μαργαρ.) Γέρ'κον μουλάρ' Χαβουτσ. Γιὰ τσοῖτα, γέρικο μουλάρι εἶναι τσαὶ θέλει ὀρχητάτσα (ὀρχητάτσα=ὀρχητάκι, χοροπηδήματα) Πελοπν. (Ξεχώρ.) Γέρικό 'ναι τὸ μουλάρι μας καὶ θαρρῶ πὼς 'ὰ φοφήση Κρήτ. (Ἀνατολ.) Γέρικον ἄλεγρον Ἀμισ. Κερασ. Πουλιμάει νὰ κάψ' δ'λεῖα μὴ κατ' γέρ'κα ἄλουργα Εὐβ. (Ἀκρ.) Γέρικο βούι Κρήτ. Γέρ'κον βούδ' Πάρ. (Λεῦκ.) Τοῦ γέρ'κον τραῖ τοῦ λιέμι παλιοντραῖ Θεσσ. (Βαθύρρ.) Εἶμι γέρ'κον τοῦ ζῶ κι βρισκούμαστ' γι ἄλλον Εὐβ. (Στρόπον.) Ἔναι γέρικο τὸ βόδι, δὲ βορεῖ νὰ καματέψη ὀφέτου Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) Αὐτὸ τοῦ δέντρον εἶμι πουλὺ γέρ'κον Εὐβ. (Ἀγία Ἀνν.) Τὴν πολὺ γέρικια ἐλὶὰ τὴν κόβομε Σίκιν. Ὅλες οἱ γέριτσες ἐλιές κάνουν κουφιάλα Πελοπν. (Ξεχώρ.) Γέρικο ἀβέλι Πελοπν. (Μεσσ.) || Φρ. Γέρικο εἶναι τ' ἄλογό σου (οὕτω χαριεντιζόμενοι ἀπαντῶσι γέροντες εἰς τοὺς προσαγορεύσαντας αὐτοὺς γέρους, ὑποδηλοῦντες οὕτως ὅτι ἀποστέργους τὴν κλῆσιν) Πελοπν. (Μεσσ.) Σῦρ. — Ν.Πολίτ., Παροιμ. 3, 563. || *Ἀσμ.

Πᾶρε γυναικα γέρικη νὰ βάφει τὰ μαλλιά τζη,

Πᾶρε γυναικα νέικη νὰ κόβγει τὰ δικά τζη

Κρήτ. (Ρέθυμν.) Συνών. γεροντιάρης. Ἀντίθ. νέικος. 2) Ὁ προερχόμενος ἐκ ζώου ἢ δένδρου γηραιέου πολλαχ.: Εἶναι γέρικο τὸ κρέας, δὲ ψήνεται Κρήτ. (Ἀνατόλ.) Ἐρίκό 'ναι τὸ κριάς ἐτοῦτο Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Γέρικο ξύλο Πειρ. 3) Ὁ προσήκων εἰς γέροντα Πόντ. (Ἀμισ. Κερασ.): Γέρικα λώματα (ἐνδύματα προσήκοντα εἰς γέροντα). Συνών. γεροντιακός, γεροντικός, γεροντίστικος.

γερινέ ἐπίρρ. Θράκ. (Καλλίπ.) Καστ. Κωνπλ. Μεγίστ. Σίκιν. Τῆλ. γρινέ Θράκ. (Καρωτ.) γερ'νέ Εὐβ. (Χαλκ.) Πελοπν. (Νεάπ.) Ἰθάκ. Προπ. (Ἀρτάκ.) Σῦρ. — Λ. Παλάσκ., Ὀνοματολόγ., 32 Ν.Κοτσοβίλ., Ἐξαρτ. πλοίων 128 Ἀ.Σακελλ., Ἐγχειρ. ἀρμενιστ. 226, 299 γιρ'νέ Λέσβ. Σάμ. Στερελλ. (Τοπόλ.) Τῆν. (Κτικᾶδ.) ἔρινε Κάλυμν. ἰρινέ Μακεδ. (Κοζ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yerine*=ἀντί, εἰς τὴν θέσιν τινός.

1) Εἰς τὴν θέσιν, εἰς ἀντικατάστασιν τινος, ἀντί τινος Θράκ. (Καλλίπ. Καρωτ.) Κάλυμν. Κωνπλ. Λέσβ. Μακεδ. (Κοζ.) Μύκ. Προπ. (Ἀρτάκ.) Σάμ. Σίκιν. Στερελλ. (Τοπόλ.) Σῦρ. Πῆλ. Τῆν. (Κτικᾶδ.): Οὐ τρανύτιρους κρατοῦσι μὴ γρατσούνα κι τ'ν εἶχαν γρινέ κουβαρά (γρατσούνα=ὕδροδοχεῖον ἐκ κολοκύνθης) Καρωτ. Μαζίτσα πῆγε κ' ἡ γριά, 'ς μάννας γερινέ Καλλίπ. Γερινέ ποτήρια εἶχαν γιουρδέλια (γιουρδέλια=ξύλινους κάδους) Τῆλ. Φᾶτο γερ'νέ ψωμί (φᾶγε το ἀντὶ ψωμιοῦ) Ἀρτάκ. Ψωμί γερινέ Κωνπλ. Τρῶμε μακαρόνια γερινέ ψωμί Μύκ. Γρινέ σκούπα εἶχα τὰ χέρια μου Κτικᾶδ. Τὰ λουλ-λούδια τοῦ στεφανιοῦ βάλλ-λῶουν da ἔρινε στεφάνι 'ς τοὺς ἀγίους τοῦ τέμπλου τῆς ἐκκλησιᾶς

Κάλυμν. Φρ. Γέρι-γερινέ (ὡς ἔδει, καλῶς ἔγινε) Τῆλ. 2) Εἰς θέσιν μόνιμον, μονίμως Εὐβ. (Χαλκ.) Ἰθάκ. Καστ. Μεγίστ. Μύκ. Πελοπν. (Νεάπ.) — Λ. Παλάσκ., ἐνθ' ἄν. Ν. Κοτσοβίλ., ἐνθ' ἄν. Ἀ.Σακελλ., ἐνθ' ἄν.: Ἀκόμα σὲ περιμένω, πῆες κ' ἤκατρες γερινέ Μύκ. Βάλε στῦλο ἐλίτικὸνε νὰ δὸν ἔχης γερ'νέ Ἰθάκ. Ἔχω 'ς τὴν βάσκα καπνὸ γερινέ Χαλκ.

γεριντίζω ἀμάρτ. γεριντῖω Πόντ. (Ἰνέπ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yerinmek*=σιχαίνομαι.

Παραμελῶ τι: Φρ. Τῆς χώρας τίς καρδιές χτίειν τες καὶ τίς δικές του γεροντῖειν τες (ἐπιμελεῖται καὶ φροντίζει τοὺς ξένους καὶ παραμελεῖ τοὺς οἰκείους).

γερίτσικος ἀμάρτ. γερίτζικος Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ ἀμαρτ. οὗς. γερίτσος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ικος.

Ὁ κάπως γέρων, γεροντάκι, γερούλης. Συνών. γεράκος γερίτσος, γεροντάκι, γεροντάκος γερούλης.

γερίτσος ὁ, Πόντ. (Σάντ.) γερίτσον Πόντ. (Σάντ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. γέρος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ίτσος.

Ὁ γερίτσικος, ὁ ἰδ., ἐνθ' ἄν.: Ὄνταν ἐσούμωσεν 'ς σὴ χαμπαίλετεν, εἶρεν ἀτεν ξάν' ἐκεῖνος ὁ γερίτσον καὶ ἐρώτεσεν ἀτεν (ἐσούμωσεν=ἐπλησίασε, χαμπαίλετεν=μύλον, ξάν'=πάλιν) Συνών. ἐν λ. γερίτσικος.

γερλεστιζώ Θράκ. (Ἐπιβάτ. Σαρεκκλ. Τσακίλ.) Ἰων. (Βουρλ.) ἰρλεστιζου Α.Ρουμελ. (Φιλιπούπ.) γερλεστοῦ Λυκ. (Λιβύσσ.) γερλεστίν-νου Λυκ. (Λιβύσσ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yerlestirmek*.

Τοποθετῶ, διευθετῶ, ἐτοιμάζω ἐνθ' ἄν.: Ἐλᾶτε νὰ γερλεστίσουμε τὰ κρεββάτια Σαρεκκλ. Τὰ γερλέστ'σαμ' τὰ βαρέλια αὐτόθ. Τὰ γερλέστ'σα γούλα μέσ' 'ς τὸ σεδούξ' Τσακίλ. Γερλέστ'σες τὰ ξύλα; Ἐπιβάτ. Σαρεκκλ.

Καὶ ἀμτβ. τακτοποιῶ ἐμυτὸν Θράκ. (Σαρεκκλ. Τσακίλ.): Γερλέστ'σες καλὰ καὶ χαβάρ' δὲν ἔχ'ς Σαρεκκλ. Τάμ' γερλέστ'σα καὶ πῆρε δρόμο ἢ δ'λεῖα, ἦρτε ὁ πόλεμος καὶ πᾶνε γούλα Τσακίλ.

γερλήδικος ἐπίθ. Ἰων. (Σμύρν.) γερλήδ'κος Θράκ. (Τσακίλ.)

Ἐκ τοῦ θέμ. τοῦ πληθ. γερλήδες τοῦ ἐπίθ. γερλήης καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ικος.

Ἐντόπιος, ἐγχώριος ἐνθ' ἄν.: Δὲν εἶναι ξένο, εἶναι γερλήδικο Σμύρν. Ἀλλ' νοστ'μάδα ἔχ' τὸ γερλήδ'κο πρᾶμα Τσακίλ. Συνών. γερλήης, γερλήσιος, ντόπιος.

γερλήης ἐπίθ. Θράκ. (Σαρεκκλ. Τσακίλ.) Ἰων. (Μαγνησ.) Λυκ. (Λιβύσσ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yerli*=ἐντόπιος.

Γερλήδικος, ἐνθ' ἄν.: Ἐκεῖνος εἶναι γερλήης, μόνε ἡ γ'ναῖκα τ' εἶναι ξέν' Τσακίλ. Γερλή σταφίδα Μαγνησ. Συνών. γερδήλικος, γερλήσιος, ντόπιος.

γερλήσιος ἐπίθ. ἀμάρτ. γιρλήσιους Σαμοθρ.

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. γερλήης καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ήσιος.

Γερλήδικος, ὁ ἰδ., ἐνθα καὶ συνών.: Τὰ παννιὰ ἐρι γιρλήσια.

γέρμα τό, σύνθηθ. γέρμαν Ρόδ. Χίος (Πισπιλ.) ἔρμα Κεφαλλ. (Δελιν.) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) ἄγερμα Κύθηρ. ἔγερμα Χίος γεῖρμα Ζάκ. Ἡπ. (Ζαγόρ.) Λευκ. Πελοπν. (Βασαρ.)

